

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.



SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas-utca 78. sz. alatt gr. BÁNYFI-ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
 Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasabos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.
 A „nyilvántartás”-i cikkek sora után 20 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, nov. 20. 1862.

(D) Azt mondtuk volt egykor, hogy a „Herm. Zeitung”, a „Donau Zeitung”-tól veszi tanait; ma kénytelenek vagyunk elismerni, hogy a két lap közt sok különbség van. Az államminiszter lapja felhagyva a „Verwirkung” elméletével elismerte, hogy Magyarország kiindulási pontja egyedül 1848 lehet; ellenben a „Herm. Ztg.” a hasonló illetékességgel bíró Erdélyre nézve 1848-at határozottan tagadva, kiindulási pontul egyedül a február 26-át ismeri el.

Felelvén a „Herm. Ztg.” a szász emlékirat körüli taglalásainkra, azon tételünkre nézve, mikép: „ez emlékirat érdekes tanulmányul szolgálhat azon bekövetkezhető időkre, midőn az erdélyi kérdésnek az öt törvények alapjain megoldása napirendre jő”; az említett lap így felel vissza: „Ismételjük, hogy az 1848-i szász emlékiratban kitett föltételek, ma többé nem lehetnek a kiegyenlítés alapjai; mert ezek a szászok Magyarországgal kiegyezésének utolsó kétségbeesett kísérletét tartalmazzák, midőn ők magukat urok császártól Innsbruckban elhagyatva lenni hitték; ám most hivatva vannak segíteni az özszz-Ausztria consolidálását, a mi kézzel foghatólag az unió kérdésére való visszatérést kizárja.”

Ha a „Herm. Ztg.” a szász közvéleményt fejezi ki a főnebbi állításában, miután hisszük, hogy mi a mérsékelt magyar közvéleményt képviseljük, s még inkább erdélyiek vagyunk, mint a hogy a magyar szélsőbb pártármányokat kívánnák (mire minket bel nemzetközi viszonyaink kényszerítenek), ha tehát a szász közvélemény és magyar-erdélyi mérsékelt közvélemény ily éles ellentétben áll: akkor látni való, hogy az uralkodó fölségnek a szászok legújabb feliratára adott resolútiójában kifejezett azon atyai ohajtása, hogy: „Erdély ügyeit a belakó népfajok megelégedésére kívánja rendezve látni”, fájdalom a szászok által és általunk nem teljesülhetne. Álláspontunk tökéletesen különbözik, és pedig ismétéljük, hogy mi a mérsékeltbb nézeteket képviseljük.

A „Herm. Zeitung”, hogy mire támaszkodik, ő tudja; de mi azt ohajtjuk, hogy ő Felsőge akarattja a jogfolytonosság alapján teljesíttessék. Ő Felsőge a szászokhoz intézett leiratban is elismerte, hogy Erdélynek vannak belső államjogi viszonyai, e tételben: „Erdélyi nagyfejedelemség belső államjogi viszonyainak és özszzbirodalom iránti vonatkozásainak fölpítésére.” stb.

Ily belső államjogi viszonya Erdélynek mindaz, a mi a törvényhozás által a jogfolytonosság alapján fejlődött; ily belső államjogi törvénye a kolozsvári 1848-ki 1-ső törvényzikk is, és az unió legkevésbé sem akadályozhatja az özszzbirodalom iránti vonatkozások ő Felsőge akarattja szerinti teljesítését; mert Magyarországnak nincs más uralkodója, mint Erdélynek; Magyarországon éppen úgy, s éppen azon illetékességgel kell megalapíttatniok a közbirodalomhozi vonatkozásoknak, és a két ország közti unió kérdésének, mint a közkirályság belső államjogi kérdésének, az ausztriai birodalom közös kérdéseivel éppen úgy nincs semmi ellentétessége, mint nem volna, hogyha Küküllővármegyét Marosszékkal kívánnók egyesíteni.

Mi egyenesen elismerjük, hogy miután az osztrák császár és magyar király személye egy, és miután az Ausztriának adott alkotmány által a császár kormányzati személyes jogát, addig abszolút hatalma alatt állott örökös tartományaival megosztotta, azon közös kérdésekre nézve, melyek által a közbirodalmat össze kell tartani, a magyar királyság- és az osztrák császár tartományainak, alkotmányosnak kell jövőre érintkezni; mert senki sem hozza kétségbe, hogy közös ügyek léteznek, s mi sem vagyunk oly esztelenek, hogy az ily közösügyekre való alkotmányos befolyástól magunkat elzárjuk; csak hogy e befolyás kulcsát egy kell fölfedeznünk, hogy sem a magyar királyság, sem az osztrák császárság rövidségét ne szenvedjen; és e czélból megengedjük a „Donau Ztg.”-nak, hogy az osztrák népek kiindulási pontja csak is február 26-ka, de a

magyar királyság népeie csak is 1848 lehet. Mi a mint tudatik sohasem tartoztunk az osztrák örökös tartományokhoz; senki kétségbe nem hozhatja, hogy mi, a mióta T u h u t meghódította Erdélyt, mindig a magyar királysághoz tartoztunk. Mi lehet tehát kiindulási pontunk? a „Donau Ztg.” megmondotta.

A mi felfogásunk a törvényességről az, hogy a részeknek nem szabad az egészre hozott törvényeket felforgatni; azokon csak az egész változtathat. Mi nem mondjuk, hogy Erdélynek Magyarországgal szorosabb egyesülése fel-törhetlen tény; mert hisz ha majd szász, német, román, tót, szerb, magyar, székely együtt ülnek az 1848-ban megállított közös országgyűlésen, és a szászok s románok indítványoznak, hogy Erdély szakadjon megint külön, s ez indítványt a többség elfogadná, a felső tábla helybenhagyná, és ő Felsőge törvénynek szentesítené: a mely uton létesült, oly uton megsemmisülne az unió, és mi meghajolnánk a törvény előtt, mely mindig kötelezi az ellennézetűeket is; de azt a mi már egyszer törvényvé vált, azt egyoldalul a törvényhozás tényezőinek külön szakadása utján megsemmisíteni nem lehet.

Mi mindig tiszteljük a hozott törvény szentségét, a mely kötelez a mi maga a törvényhozás megváltoztatja. Önök azt mondják, hogy ez ujjhúzás a kormányval, mi pedig azt mondjuk, hogy csak is a hozott törvények tisztelete biztosíthatja az egyes polgárnak a kormány iránti engedelmisséget, és a törvény tisztelete egy nem ujjhúzás, hanem engedelmisség a kormány tránt.

A két elmélet közti különbség az, a mely a multa nézve is minket a „Herm. Ztg.” elméletétől elválaszt.

Ezen lap ellenünkben írott utóbbi cikkében így okoskodik: A szász törvényhatóságok a követeknek az unió ellen adták az utasítást; a terrorizmus befolyása miatt a követek az uniót pártolni kényszerültek, e miatt adták az általunk közölt emlékiratot képviselőiknek, hogy azt a pesti országgyűlés elébe terjesszessék; de a ministerium nem fogadta el, hanem az erdélyi bizottmányhoz utasítá, azon bizottmányhoz, mely a terrorizált országgyűlés intézménye volt.

Mi nem vitatjuk, hogy a szász képviselők terrorizálva voltak, avagy nem; tegyük fel, hogy nem voltak terrorizálva, és az unió ellen szavaztak volna, akkor is mi leendett az eredmény? Az, hogy a törvényesen összealkotott, ő Felsőge nevében megnyitott, és 1791-ki törvényzikk értelmében szavazta a többség által döntő országgyűlésen 22 szavazat volt m. e. 250-el szemben az unió ellen. Tehát abszolút többség volt mellette, s a király megerősíté a törvényt. E szerint a minoritás azon percen tul polgári engedelmisséggel tartozott a törvénynek meghajolni. És e minoritás azon törvényt soha föl sem is bonthatja. Erdély maga, a törvényleg megállított közös országgyűlésen ily minoritás. Ha fel akarjuk az uniót bontani, azt együtt tehetjük a közös országgyűlésen, és ha ott az unió elleneségei többségben lesznek, s ő Felsőge is jóváhagyta, hogy az egyesült királyság megint külön országokra szakadjon: mi éppen oly híven fogunk ragaszkodni azon állapothoz, mint az 1848-éhoz, mert a mi nézetünk szerint a statut nem az egyesek változó véleménye, hanem a hozott törvények tisztelete által lehet föntartani.

Látni való tehát, hogy a „Herm. Ztg.” nézete, és a mi nézetünk, (a mely pedig ismétéljük, a mérsékelt magyar nézet) oly ellentét, a minő ellentét a tabula rasa, és a jogfolytonosság; hogy e két ellentét között ő Felsőge azon atyai szándoka — mely az itteni népfajok megelégedését ohajtja — hogyan teljesülhet? — azt nem tudjuk; annyit tudunk, hogy a népek meg lesznek elégedve mihielyt az uralkodó felség az eddig nem revidált törvények nevében fog rendet és engedelmisséget parancsolni. A kérdést tehát nem döntheti el a „K. Közlöny”, és „Herm. Ztg.” egymás között; el fogja dönteni az uralkodó, vagy pedig eldöntetlenül marad.

Itt még csak annyit jegyezzünk meg, hogy ha a szász nemzet aláírná a „Herm. Ztg.” azon állítását, hogy „az 1848 szász emlékirat föltételei ma többé nem a kiegyenlítés alapjai”, a mi csak annyit tesz, hogy ezen kívánatokról a szász nemzet lemondott: mi ez elismerést jól megjegyeznők lemondva ezen föltételekről a szász nemzet, mult korában kivívt minden helyhatósági jogairól lemondott, és e percen tul csak az állameszély és a törvényhozás többségének akarattja fogna dönteni a fundus regius sorsa felett.

Árkaia, oct. 29. 1862.

Hogy csendes falusi magányomból ezuttal felszólalok, s becses lapjában egy kis helyet kérek: ne vegye sem bűné vadászatnak, sem pedig mintha nézetemet másokra akarám erőszakolni. De az ügy oly fontos, hogy, mint reformatus statusunk egyik tagja, kötelességemnek tartom felszólalni azon meggyőződéssel, hogy ön szíves leend nem tért engedni.

Egyházi fötanácsunk april bavi gyűlésének azon határozata, miszerint a nagy saji káptalan ujbl szervezettsék, igen megörvendetté kis káptalanunk minden igaz érzelmű tagját; meglevén győződve a föl, hogy valahára oly szervezetet jöved lere, melynél fogva egyházmegyénk megugyobbíttatván, hazánk ezen annyi idegen elemekkel küzdő szögletében mind vallásunk, mind nemzetiségünk, egy erős egyházmegyére támaszkodhatván, gyarapodásnak s virágzásnak örvendhetne.

Ez volt hitünk!... ez reményünk!...

De mennyire le valánk vervo, midőn ez évi zsinatunk azon határozatát olvasók, hogy káptalanunk nemcsak hogy nem növeltetik, de sőt beavattatik más egyházmegyékbe, anélkül azonban, hogy megkérdezték volna, akarja-e magát szétdarabolatni vagy nem?

Ezen megdöbbenő hírre egyházmegyénk minden tagja felsobajt s elkomorodik; elgondolván azon kétes jövőt, mely vallásunkra és nemzetiségünkre e szétdarabolás által, itt ezen vidéken várakozik.

Azonak nagyrésze, kiket k. szent zsinatunk ama végzése közelebből érdekel, azon szomorú meggyőződésben él, mintha ezen zsinati határozaton változtatni többé nem lehetne. És siratják a magát sok elemekkel küzdve századokig fentartani tudó, s most, főleg az utóbbi időben oly szépen haladni s virágozni indult kis egyházmegye elenyészését. Elenyészését, mert mi nem akarunk elenyészni; hanem küzdeni mint eddig, s haladni a jóban, mint megkezdettük. Igen, elenyészését, rólunk, nélkülünk határozta.

En azonban azon szerény véleményben vagyok, s akarom binni, hogy egy is van, miszerint ezen köz szent zsinati határozaton, habár a méltóságos egyházi fötanács is jóváhagyta, változtatni lehet. Annnyal inkább, hogy még igen kétes: ha vajlon egyházmegyénk felakar-e osztatni, egyházaink elakarnak-e válni egymástól? Le akarnak-e mondanunk önkormányzati jogokról? Teszem azt mi igen valószínű, hogy egyházmegyénk nem akarna lemondani királyi adományokkal erősített jogáról, nem akarna történelmi multját megsemmisíteni, a melyet mindeddig éppen megtudott tartani, ha mind ez megtörténik és egyházmegyénk testületileg tiltakozik ezen rendelt ellen: mit fog egyházi fötanácsunk és jövő évi k. szent zsinatunk tenni?

Bizonyára nem fogja a szétdarabolatást reánk erőszakolni; mert mi protestans egyh. állam lévén, erőszaknak helye nincs. Annnyal kevésbé, hogy fontos okai vannak káptalanunknak bele nem egyezni, vagy legalább ezen egyházmegye minden tagjának kötelessége egy is mint buzgó reformátusnak, egy is mint bonfinak, ellene a legutolsóig küzdeni.

Azon nézpontról fölvéve: mint igaz érzelmű calvinista. kinek vallása virágzása szíven fekszik, ki felajdul ha egy pusztulásnak indult egyházat lát, lehetetlen, hogy eme szétdarabolást pártolná. Ha a térképre tekintünk, rögtön szemünkbe ötlök azon nagy távolság, mely köztünk és a görögny, akár a széki esperességek közt van. Egy nap sem elég arra, hogy bármelyik espereshez elmenjünk.

A szegény ember ha bajja, panasza van, inkább nem megy el espereséhez, mintsem annyi időt elveszítsen, mert a szántó-vető embernek ideje drága. Panaszja elmarad, s az egyházi ügy háttérbe szorul.

Lelkész uraink sinesenek azon állapotban, hogy ha valami eligazítandó ügy adja elé magát, oly nagy utat mindig megtehesse. És pedig vajmi sokszor van azon eset, hogy nagy bordenek dolgot hirtelen közölve akár hallgató, akár pap-esperessével, az könnyen eligazíthatatik. Ellen esetben vagy elbalasztatik, vagy éppen el is marad. Mi uj-ból nagy kárára lehet az illető egyháznak.

Lehet-e azt kívánni bár melyik t. esperestől is, ha fontos is az ügy, oly nagy utra, hogy rögtön induljon? Jóllehet körülményei engednek is, de bizony nincsenek oly vagyoni helyzetben, hogy a nagy ut költségeit önszebtükből kiálják. Egyházaink nagyrésze pedig oly szegény, hogy ha a napdíjakat kezdő osztogatni: vagy temploma, vagy iskola, vagy éppen mindakettő hanyagoltatik el. Ez is nagy kárára van egyházunknak.

Ha az esperes távol van felügyelete alatti egyházaitól, sok oly rendetlenség jön elő egyházainkban, mi ha nem orvosoltatik rögtön, a népnevelés hátrányára van. Mert vagy az illető pap hanyagolja el az iskolára felügyeletet, mi sajnos nagyon gyakori eset, és ezáltal a népnevelést akadályozzák. Vagy lehetnek, de vannak is oly iskolatanítók, kik nem hallgatva sem hallgatóra, sem papra, az iskoláztatást elmulasztják. És ez is csak népnevelésünk hátrányát idézi elő.

Ha ilyen s ehhez hasonló esetek fordulnak elő, míg az illető esperes tudósítatik, ő elmehezt a dolgot eligazítja, sok idő eltelik, az egyházak vagy is iskolák ügye, illetőleg a népnevelés, vallás jönnek ki röviden. (Folytatása és vége a jövőszámban.)

Bukaresti, nov. 15. 1862.

A dunafejedelemségi zárdák és klastromok kétfélék, n. m. monastiri inkinate és neinkinate sau libere (elefthera). Ez utolsók kérdés alá sem jönek s így csak az elsőképezik a vita főtárgyát. Az elsőbbségre nézve ugyanis a románok régi oklevelek szerint azt állítják, hogy azok a nemzet tulajdonai és nincsenek, nem is voltak soha oda ajándékozva a szenthelyeknek; csak dedikálva, de nem donálva voltak az alapítótól a szenthelyeknek, lá sántele lokuri. A görög barátok — kálugéri — ellenben azt vitatják, hogy a görög jóságok az alapítók által valósággal nekik ajándékoztattak, s hogy ezek ősi idők óta az ők elidegeníthetetlen tulajdonai, s hogy e szerint a nemzet ezt tőlük csak erőszakkal veheti el, de ők önkényesen ezekről soha le nem mondhatnak. Melyik félnek van igaza? ezt mindketten számos röpirat által igyekeztek bebizonyítani a világ előtt; ma azonban a napnál világosabb, hogy a jóságok valósággal a nemzet tulajdonai, s hogy a görög barátok ezeknek nem tulajdonosai, hanem csak kezelői. Ezt világosan láthatni az alapítók végrendeleteiből, melyeket újabb időben napfényre hoztak, s melyekben tisztán ki van mondva, hogy az ily zárdák érvényesedelmiei, hazai és jótékony célokra fordítandók és csak a fenmaradóan felesleg ajánlatik — dedikáltatik — valamely külföldi szenthelynek pl. az athoshegyi kolostornak, vagy a jerusalemi szent sirnak. Hogy ez így van, ennek bebizonyítására egy pár példát is említek. A szlatinai és pangrázi klastromok kötelesek voltak a begyekről az alföldre dologra lejáró napszámásokat utiköltséggel ellátni, a goliai örültek házáat, a sz. Száva ingyen nyomdát, a „Három szék” nemzeti nyomdát, a galatai szegények asztalát, a sz. Spiridon köz kórházat köteleztettek volna az alapítók végrendelete szerint ellátni; a Vakarast-zárda minden évben nagymennyiségű emléket — pománát — tartozott volna kiosztani. Van olyan is, a melyik évenként tizenkét elszegényedett bojárleányt tartozott volna menyasszonyi ajándékkal ellátni s több effélék. Hogy a görög barátok mennyire eltértek a végrendeletektől, bizonyítja ezt magoknak az európai itt 1857-ben megfordult biztosoknak következő figyelemreméltó nyilatkozata: „Ezen klastromok, daczára, hogy rendkívül nagy jóvedelemmel bírnak, nem teljesítik be azon kegyes jó tetteket, melyeket tőlük jogosan meg lehetne várni. Minden jóvedelmet — azon kevés kivételével, mit az épületek kijavítására és rabok tartására fordítanak — vagy a görög papokra költenek, mert ezek kezelik a jóságokat, vagy azon (külföldi) görög klastromokra, melyektől a kezdő papok kildetnek.” Ezeket tudva nem csodálkozhatunk azon, hogy a szabadelvűpárt minden követ megmozdít, hogy e roppant terjedelmű jóságát, éppen 1/3-da az ország területének, a nemzet kezébe visszaessék, és az alapítók által kijelölt célokra fordíttassék. A Brankován-féle jóságok átvétele után ezt erősen is reméltették, s midőn látták, hogy a kormány nemhogy gátolná, sőt segélyt nyújt a görög barátoknak, hogy a jóságokat öt évre ismét haszonbérbe adhasák: az ingerültség tetőpontot ért annyira, hogy kormány elővigyázat nélkül a nép aligha szét nem ugrasztja a kalu gereket. Az elővigyázat meg volt téve s így csak a 10—12 éves tanulók mutatták magokat, kiket, midőn a kormány

közegek — sejtven, hogy zavart akarnak előidézni — befogadni akarának, felkerekedtek és tömegesen mentek önkint a rendőri hivatalba, hogy magokat bezárassák. A bezáratási jegyzőkönyv felvétel és szabadon bocsátás mind gyorsan megtörtént. Még nem tudjuk, hogy ki bujtotta fel e gyerekeket; de annyi tény, hogy az inkinate monasztirak kérdése a nemzet minden rétegét úgy foglalkodtatja ma pro et contra, mint nem rég az unio foglalkodtatá, s nagy érdemet fog szerezni magának az a ministerium, mely e ügyet szerencsésen megoldandja. Addig pedig egy ministerium sem számíthat sem állandóságra, sem népszerűségre, hanem igen azon gyanúsításra, hogy a görög papok jól megfizetik a ministerek hallgatását, s így könnyű nekik statust in statu képezni, s mind annak a mi nemzeti, észszel, pénzzel ellene dolgozni. . . . Így hangzik a közvélemény, mely gyűlöli végig a kálugereket. Czesar Boliák nem akarja helyben hagyni A. d'Avril azon állítását, hogy ez ügy a keleti kérdés egyik fontos részét tenné; azt állítja, hogy ez egyszerűen belügy, mely felett végezni egyedül a nemzet van jogosítva. E kérdés eldöntését reabízom az országgyűlésre. Még csak annyit említek meg, hogy A. d'Avril a „Revue des deux mondes” oktoberi számában remek tollal írja meg ez inkinate monasztirak hajdani és mostani állását, s azon cikkekben nevezi ezt a keleti kérdés egyik főreszének.

Erdélyi gazdasági egyesület.

(Folytatása és vége.)

A mint említém, eladó oltványaink száma kevés; gyökerek szőlővesszők, szürke elvén, tramini-bakatorból, továbbá késői burgundi- és fekete liverdoniból van mintegy 1200, és van mintegy 5—6 száz gyökerek angol köszmeték 8 fajtán.

A mi a szőlőskertekről illeti, melynek felénél több lapályban fekszik, örvendest ez alkalommal nem mondhatok, a lapálybani részét a tavaszi fagy újra meg rongálta; a felsőrészen a risling és tramini kis táblák szép termésben voltak. A risling táblában a mivelés háromféle: karikás, rajnai ugaros és tókés, a mely utolsó mivelési mód még nincs megállapodva, mivel a tókés fiatalok. A kert alsőrészen háromféle szőlőfaj van, mely ez évben első mutavány termését hozta meg; a késői burgundi, fekete liverdon és Auvergnais, ezek a francia szőlők nálunk nem keresett borsfajok, gondolatom szerint czélszerű lesz tehát ezek számát inkább apasztani, mint szaporítani. A fajok száma mintegy 80-ra megy, ezekben nagyobb számban vannak a risling, tramini, barát, bakator és furmint.

Termelt a jelen évben 8 veder risling és 11 veder tramini szürke elvénrel vegyesen.

A termést eladtuk, és azt egy egyszerű, lelkiismeretes borkezelő vette meg, a ki egy fajtól egy veder must ráadás mellett kötelezte magát, hogy egy év múlva az egy letnek 4—5 czilinder bort adand költségét végezt. A risling ára 3 forint, a másiké 2 forint. A risling mustja a Vajda-féle must mérlegen mutatott 13 1/2 fokot, a tramini 14 fokot.

A szőlőskertben is van teendőnk, s okkal móddal haladunk is benne.

Végre t. közgyűlés! miután hazánk hegyes vidékein a váltóke fontos szerepet játszik, azon csak örvendhetünk, ha gondolkodni szerető gazdatiszaink annak egy felét javításra, másfelét elterjesztésére igyekeznek; közelebből Gyarmathi Miklós tagtársunk mutatott be egy lábos váltókeket, s a bizottság ennek működése felől megelégedését nyilvánította, jelenleg Berezki Sándor hozott be próbára egy már is magának nevet és hirt szerzett egyes váltókeket. T. közgyűlés, kérem ennek minél előbbi megpróbáltatása felől rendelkezni.

Ennek következtében Berezki Sándor váltókejéveli próba szántásra báró Bánffy János elnöksége alatt bizottság nevezetik ki, melynek tagjai: báró Bánffy Dániel, b. Hu-

szár Sándor, gróf Kornis Albert, Dózsa Dániel, Magyar Mihály, Gyarmathi Miklós, Rajka Péter és Nagy János. — A próbaszántás ideje ugyan azon nap, délutáni 4 órára határozatattik. Helyisége: a feleki ut mellett egyik dűlős szántóföld.

III. Az egyesület pénztára állásának rövid kimutatása.

a) Alapítók. Bevétel. Az 1861-ik évről áthozatal magán kikölcsönzött kötvényekben, urbéri kárpótlási és 74 alapítványi kötvényekben	45,542	frt	22	kr.
Készpénzben	1,099	„	44	„
Fekvő birtokban	3,811	„	50	„
Ehez járult 1862-ben 7 alapító tagtól u. m. 6 tagtól urbéri kötvényben, 1 tagtól készpénzben	1,155	„	—	„
A Riséri-féle hordó eladásából	600	„	—	„
Két kölcsön tőke visszafizetéséből	1,260	„	—	„
Fekvő birtok értékében	3,000	„	—	„
Összesen:	56,468	„	19	„

Kiadás: Kiadott alapító kötvé-

nyekért	630	frt	—	kr.
Két kölcsönről szóló kötvényért	1,260	„	—	„
Uj telek áraban	3,000	„	—	„

Összesen: 4,890 „ — „

Maradvány: Kölcsön kötlevényben	11,480	„	—	„
Urbéri kötlevényben	17,535	„	—	„
Magán kötlevényben	15,267	„	25	„
Fekvő birtokban	6,811	„	50	„
Készpénzben	484	„	44	„
Áll az alapítóké	51,578	frt	19	kr.

b) Gépszerző szakosztály.

Tavaly tartozott 227 frt 22 kr-ral, bejött 10 alapító tagtól	504	frt	—	kr.
Van tehát	276	„	78	„

c) A tárlati alapnak van

d) Részvénytőke. Áthozatal a mult évről	1,220	„	67	„
---	-------	---	----	---

Bejött kamat és urbéri kötlevel szelvényből	1,127	„	46	„
Alapítványi kamat- és részvényekből	1,248	„	60	„

Összesen: 3,596 „ 73 „

Kiadása. Titkári fizetés és nyom-

dára	1,016	„	92	„
----------------	-------	---	----	---

e) A köztelek tartozott a mult

évről	1,363	„	26	„
Az idei kertész és vinczellér fizetése	831	„	74	„

Összesen: 2,195 „ — „

IV. Báró Bánffy János indítványozza, hogy a választmány egy földhitelbank engedélyezését igyekezzék kieszközölni; vagy azt, hogy Erdély a magyarországi engedélyben beléfoglaltassék. Az indítvány közpártolásban részelt azon módosítással mindazonáltal, hogy a választmány gróf Mikó Imre ö mltgát kérje meg, miszerint ő maga mindezek előtt járna végére, hogy melyek lennének azon módok és tettek, melyeknél fogva ki lehetne eszközölni, hogy a magyarországi földhitelbank a maga körébe Erdélyt is befoglalhatná.

Nagy János,

egyleti titkoknok.

Sz. Udvarhely, nov. 10. 1862.

Idei november 9-én tartották meg a Sz. Udvarhelyen lévő „székely-katholikus” névelde „alapítói” ez évi rendes nagy gyűlést, mely alkalommal több az intézetet érdeklő tanácskozási tárgyak között leginkább magára vonák a közfigyelmet, a neveldei pénztárnok által ezen alkalommal benyújtott részletes és átfutó „számadások”, melyek is megvizsgálás végett Sándor Ignác ügyvéd, Bors Lázár tanár és Sándor Ferencz megyebíró uraknak rögtön átadattak, és pedig oly bizalmas kéressel: miszerint az azon számadásokra

TÁRCZA.

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

— Derék fiatal ember — szólott Spott Freckre tevén észrevételt — sok erély, ész és nyugtalanság vannak párosulva benne. Magyarországi fiu s ő szerze és durva öröket, de csak is ő tudja fekézni őket. Nagysád előtt — folytatá Elizhez — kedves lesz az ő vár megtekintése, hol Halom Osváld bírbedett hű nője Hallay Szidonia élte végnapjait. A sziklákon még vadon tenyészik a ribizli és egres, melyek mutatják a vár régi kertje helyét. Gáspár vadász, ki egyik az udvart látottabb erdőörök közül, sokat tud beszélni e vár multjáról, minthogy ő e vidéken születvén ismeri a nép regéit; figyelmeztetnem kell azonban, hogy a jó paraszt nagyot hall s felhívatat vár arra nézve, hogy közlekenynyé váljék.

— Köszöntöm Spott ur szíves utasítását, valamint azon figyelmet, hogy oly embert rendel kísértetünkre, ki ősi várunk multjával ismeretes. Czélunk csak is e vár és Zonda-barlangjának megtekintése volt.

— A barlang ide oly közel fekszik, hogy magam azonnal elkísérhetném oda nagysádot — szóla Spott — minthogy azonban én ezt a rend fentartása végett erdőreim fegyháza gyanánt használom, s ama szemtelen

ember, ki az imént nagyságtoknak annyi kellemetlenséget okozott, most ama barlangban vásra veretve rut káromlások és ordítózás közt kiáltozza ki ismert szokása szerint dühét: úgy hiszem e barlang mostani helyzetében nem alkalmas a szorakoztató látogatásra. Nagysád szíves lesz alkalom szerint egykor nyilvánítni szándokát, s én akkor a barlang rendbehozataláról s a sötét üregekben mulhatlanul sziklás világításról előre fogok gondoskodni. E nélkül ama barlang megtekintése mi érdekkel sem bír. Most az idő este hajlik s bár óhajtanám, hogy nagyságtok kívánt céljuktat még e kirándulással elérnék: úgy hiszem meg fogják látni, hogy ez lehetetlenség, miután még Halom-völgyre be kellene futtatnom lámpák után és miután magának a várnak megtekintése annyi időt vesz igénybe, hogy e vadonbéli kibontakozásra sem volna már idő, ha a holdfénye nem kedvezne. Nemde ön uram — folytató Gáborhoz — szintén osztja nézetemet?

— Igaza van önnek uram! szólott Gábor. E vadon tekervényes utain tévedezve nem tarthatuk az egyenes irányt, s számításomon kívül későbbre érkezünk a várhegy közelébe, mint a hogy gyermek emlékeim után előre számítottam. Az ön által felbeszakitott kellemetlen feltartoztatás még több időt vett el tőlünk, s így tökéletesen elértük utunk célját, ha a várt megtekinthetjük s nagyon le vagyunk kötelezve Spott urak, hogy alkalmas kísérőről gondoskodnak, ki a várhoz s onnan az országutra el fog vezetni.

— Ő éppen közelit — mondá Spott — s egy rőt hajú a vidéken nem igen jó hírben álló erdőör érkezett a helyszínére, ki Gás-

pár vadász név alatt volt a vidéken ismeretes, s mielőtt erdőkerülői állomásra tett volna szert, életmódja az volt, hogy vásárról, vásárra járt s a marhavásárlóknak s eladóknak alkuszta volt; ügyesen tudott banni a pénzzel s a kifizetésekkor mindig 1—2 magyar forintot el tudott magarészére olvasni, melyet midőn észrevettek, hosszasan keresgéltszisznyája fenékén, rázogatta abban az ott levő szennyes ruhadarabokat, vizsgálva, ha a hiányzó magyar forint nem hanyódtott-e közéjük? mig végre az eladók nagyobbbrésze megugna a hosszaz teketóriát, így kiáltott fel: „Semmi Gáspár bácsi! ha előkértél majd igyék egyet utána, vásáruk szerencséjére.” E volt Gáspár vadász egyik keresete, a másik a vadászat. Egyikkel sem hagyott fel most sem. És voltak, a kik csodálkoztak, hogy ez oly szigorú rendben tartott erdőörök közt Gáspár bátya hogyan bírhat azon szabadsággal, hogy marhaalkuszi szerepét most is viszi a vidéki sokadalmokban, s majd minden marhát ő szerez el ma is az eladó részére s ő alkuszik meg a vevő részére s fizeti ki annak átvett pénzéből, melyből rendszerint ma is egy-egy tíz és húsz kros tarisznyája ruhái közé ellányódik, melyet mindannyiszor addig keresget és nem talál, mig végre neki hagyják. E keresetmódját már tudják is, mindamellett nagyon alkalmas levén ez alkuszásra, őt sem az eladó nép, sem a vásárló mészárosok és marhakereskedők nem nélkülözhetik. Ki is van kötte erdőörök konvenciójában, hogy ő csak akkor szolgál, mikor a három közzellevő megyében nincs sokadalom. És a kik az erdélyi sürti sokadalmokat ismerik, nem csodálkoznak, hogy ő saját professiójának

fentartása miatt csak félévi szolgálat díját huzza Spott Villiamtól.

— Alig hinné az ember, hogy ily ügyes és elhírhedett alkusz nagyot hall, hanem szegény egész életét a sokadalmi zajközt töltvén; csoda-e, ha éppen e miatt halló érzékei eltompultak.

De mindenesetre egy ily alkalmazkodásu emberről feltehetjük azon hajlékonyságot, hogy őt fiatalaink ügyes kalauzáknak mondhasuk.

A mint Gáspár megérkezett s megtudta az elbeszabott köteleiséget, villámhse szemé mindjárt felfedezte a távolban a fiatallaktól hátrahagyott lovakat, s gyorsan előszaladott rendbehozni a nyergeket, mialatt Eliz és Gábor Spott kíséretében utána siettek a keskeny sziklás ösvényen.

Pár perc alatt már lovaikon ülének s bucsut véve Spottól, Gáspár vezérlete mellett indultak egy nyitabb erdőn a vár felé.

Gábor csak most vehette szoros figyelme nővérét, kinek arca halvány, ajka kikéültt vala s keze remegése jól kivehető volt, a mint vörös selyem kantárszárát abban tartotta. A korábbi percek remüléte nek ezen utó hatása tünt fel a fiatal hölgy egész lenyén.

— Megrémültél Elizem — szólott Gábor — kezeid most is remegnek. Térj magadhoz, semmi kétség, hogy már minden görömbaságon és veszélyen túlvagyunk.

(Folytatjuk.)

lehető észrevételeiket a legközelebbi választmányi ülésre beadni annyival inkább sietkezzenek, hogy azok felülvizsgálás és végfelmérés végett az erdélyi püspök úr ő exeljaboz is mielőbb terjesztethessenek fel.

Azt hiszem tehát, hogy a közökhajtásnak is elég fog tétetni, s a vidéki nemes keblű adakozók is megnyugvánkat találnak, ha ezen még zsengejében levő ugyan, de még is szép „alap“-ról számadásokat a nyilvánosság elé fogom bocsátani; midőn azért, mintegy a vidéki adakozók iránti tiszteletből a számadást jelenleg a t. cz. közönség elé bocsátom, egyúttal azon édes remény is kecséget, miszerint azon több igen tisztelt „gyűjtő urak“, kik még „gyűjtő iverik“-et be nem küldötték, igrakezni fognak, és pedig sietőleg azokat mentől több adakozók névsorával, különösen pedig mentől több pénzzel beküldeni, s a tisztelt közönség azon jobb részét is, mely eddig körülményei miatt a tetleges jótékonyagban részt nem vehetett, e nemes és szent cél előmozdítására, emelhetése tekintetéből külön-külön is sietend megkariított s nélkülözhető fillereit az intézet igazgatóságához beküldeni.

Meg is vagyok győződve, hogy már ezen iskolai év alatt még számos eddig hiányzó, de különben áldozatkész-segeikről ismeretes családok s egyesek nevei fogják gazdagítani nemesak intézeti lapjainkat, hanem a jövő évi nyilvános tudósításomban is, azok követésre buzdító példa gyanánt fódna ragyogni!... ugy legyen.

I. Az intézet részére kamatozás végett nmltu dr. Haynald Lajos erdélyi püspök ur ő axeja saját magán vagyonából 2000 o. é. frtot tett a kath. tanulmányi alapba be; ugyan ott van az intézetnek még kamatozó tőkéje 1260 o. é. forint.

II. Az 1859 ben az intézet pénztárába fizettek be oszt. értékben: 1) september hóban: Tamás Antal 6 frt 30 kr., ifj. Szent János 15 frt 5 kr., id. Szent János 20 frt, Hegyi János 50 kr., Daróczy Ignác nyug. ellenőr 60 kr., Lesenszki Bálint 2 frt, Szabó Ignác 1 frt, Daróczy József 1 frt 5 kr. 2) october hóban: pater Adam Mátyás záradfőnök 5 frt 50 kr., Bence János 5 frt, Lengyel J. Péter 40 frt, Szabó József 20 frt, Issekusz Adeodát törv. széki elnök 3 frt, Berzevici József t. széki tan. 1 frt, Klier Rudolf 10 frt, Szabó Imre 5 frt, Irolich Sándor 4 frt, Daróczy Ignác 60 kr., Unlauf cs. k. t. széki tan. 2 frt. 3) november hóban: Berzevici József 1 frt, Issekusz Adeodát 3 frt, Kapeza János 5 frt, Karácsony József 10 frt, Lengyel S. Péter 6 frt 25 kr., Gyertyán Jónás 40 frt, Tamás Ferenc 50 kr., Tamás Ignác 50 kr., egy valaki 50 kr., Kis István 50 frt, Forika Adam 2 frt; 4) december hóban: Puszkas Gergely 10 frt, Lukács Kristóf 10 frt, Szentkovics Miklós 5 frt, Henter József báró urb. áll. köt. 50 frt, Issekusz Adeodát 3 frt, András István gyula-fejérvári kánonok urb. áll. köt. 100 frt, Ferenczi József gyula-fejérvári kánonok urb. áll. köt. 100 frt, Boér János 5 frt, Daróczy Ignác 60 kr., Unlauf 1 frt, Szántó Imre 15 frt, Tibád József 5 frt, Ince András 10 frt, Bakonyi József cs. kir. ker. főorvos 10 frt, Tőzár Pál 5 forint. (Folytatása köv.).

KÜLÖNFÉLÉK.

— Muz eum egyetlenik tegnap nyitá meg közgyűlését a redont-teremben, szép számú részvénys levén jelen a városból, de kevés a vidékről. Dr. Szabó ur elnökölt, s velős megnyitó beszéde után titkár Finály ur tette meg titkári jelentését, melyből örömmel értesült a közönség az Eszterházi pénz- és éremgyűjtemény és alapítványi okmányok átvételéről, melyek által az érdemes gróf ur a muzeum alapítására tett bonfáldozat nagyságában gróf Mikó ő nmltu után az első helyet foglalja el. A pénztári jelentés az egylet iránti részvét folytonos terjedéséről tesz tanubizonyságot, valamint az igazgató őri és a könyvtárnoki jelentések. Ez után hat bizottmányi tagra adatok be a szavazategyek, minek végeztével a választmány által tett s lapunkban is közreadott indítványok tárgyalattak. Az első pont a titkár és éremtárnok hivatalának véglegessé tételéről elfogadtatott oly formán, hogy a titkári állomás, ha az éremtárnok kellő díjaztatása után külön választható lesz, Finály ur mindenestre éremtárnok marad. A második pont, melyben az indítványoztatik, hogy a mostani muzeumőr, ki egyszerűsind helyettes igazgató, tétessék át valódi igazgatóvá, s ideiglenesen, míg az őri állomás betöltetnek egy segéd adassék melléje, hosszab vitatásra adott kérdést. Fölfejtetett, hogy az ily átvétel a választási jogba ütökzik, igazgatói választás pedig nem lehet, részünt mert a vidéki részvénysenek nincsenek a gyűlésen eléggé képviselve, részünt, mert az igazgatói állomásnak magának betöltésére nézve most sincs meg a szükséges pénzösszeg. A nézetek odamentek ki, hogy az egész igazgatói állomás, mint külön állás fölöllegessé tehető, s a muzeumőri állással egyeztetet; minthogy azonban e czélra az alapszabályok módosítása szükséges, e kérdés tüzessek ki eldöntés végett a jövő közgyűlés elé. Nagy többség e kérdés ellátását a jövő gyűlésre halasztá, mikorra remélni lehet, hogy az őri és igazgatói állomást legcélszerűbben e név alatt „Muzeum igazgató őrje“ egyesítik a közszereletű Brassai ur személyében s így két homogen állomás a muzeumnál, mely annak két feladata n. m. a történelmi és természetrajzi közt, az ntöbbinnek az előbbi némileg subordinálta, elenyésztetnek, a mi részünt a tudomány említett szakainak egyenlő fontossága, részünt azáltal is szükséges, mert miután ez egyetlenik elnökei és igazgatói választmánya van, az abstract igazgatói állomás valóban fölölleges. Ezt azonban eldönteni egy jövő gyűlés feladata lesz. Ezzel az ülés eloszlott, s ma folytatattik. Délután öt órakor a tanácsház termében felolvasás tartatott: „Éledeés életkezdés“ cím alatt Brassaitól, beteg-sege miatt felolvasa Kocsi. Azután a Haynald díjra bejött két pályamű sorsa dőlt el, a pályadíjt ezen jelige nyerte: „Felforgat a nagy századok érekeze mindent.“ A felbontott jelígés levélből a köztünk kedves emlékezetben álló Vas József kegyesrendi áldor neve tűnt ki.

— (Gyászjelentés.) Özveggy Győrffy Mihályné a min-

dent vesztett anyai szív mély fájalmával jelenti egyetlen leánya csatószege Győrffy Ilka folyó november 21-kén délelőtt 11 órakor történt kimúlását. A kisenvedt szelid és bájos fiatal hülyg földi részét e hó 23-án d. u. 4 órakor helyezték el a kolozsvári sírkertbe a ház népes ismerőinek, barátainak s rokonainak kíséretében; lelkeért e hó 24-én délelőtt 10 órakor tartatott az engesztelő áldozat a szent Ferencziek óvári egyházában.

— Noha az arad-szebeni vasutrá vonatkozólag — írja az „Alföld“ — egy idő óta egészen elhallgattak a hírek, azonban az ügy maga háttérbe nem szorított; ellenkezőleg ennek pártolói kifejték mindazon tevékenységet, melyet a biztos sikerre nézve szükségesnek láttak. Így jelenleg egész határozottsággal állítják, hogy legújabbán több angol tőkepénzes az arad-szeben-vestoronyi vasut kiépítését elhatározta s a tiszai pálya átvétele végett alkudozást kezdett meg az osztrák hitelintézettel.

— Ó Felsége, a román nemzet nevében benyújtott 1860-i nov. 7-dik és dec. 10-dik, ugy f. é. febr. 12-é 16-dikáról kelt feliratok feleletét, Schönbunnból, f. évi oct. 18-dikáról, a „Sieb. Boté“ szerint, a következő leg-felsőbb határozatot mltóztatott kibocsátani: „Midőn Erdély román nemzetének Uralkodóházam, s az Általam szentesített államlapitörvény iránt tanúsított loyaltása, hűsége és hódolattát megelégedésemet nyilvánítni elrendelem, erdélyi udv. kancelláriám, az erdélyi országgyűlés összeállítását s egybe-hívását illető javaslatainak siettetett megtevése mellett, az erd. kir. főkörmányszék meghallgatása után, e feliratokban foglalt kérelmek- és indítványokat új megfontolás alá veszi, és véleményezéssel Elém terjeszti. A román nemzet állami jogi viszonyai és vallásának törvényes szabályozása a legközelebbi erdélyi országgyűlés legelső feladatainak egyikét képezi. A román nemzetnek a különféle országos nyelvek hivatalos használatát illető nézetei és kívánatai, 1860-diki dec. 21-dikéről kelt kéziratom keresztülvitelére, az erd. udv. kancelláriám által tett intézkedésekben tekintetbe vannak véve, mely intézkedések a törvényhozás általi határozott elődöntésig előllegesen érvényben maradnak.“ Ezen l. f. leirat felolvasása végett b. Schaguna egy román nemzeti gyűlést akar összehívni.

— A prágai újságnak azt írják Bécsből, miképp báró Reichenstein Erdély bangulatát olyannak találta, minél fogva egy országgyűlés eszközésére nézve, mely az ők intentióiknak eredményt biztosítja, a további kormánylépések megtételének semmi komoly aggalom nem állja útját. A mint tudva van, b. Reichenstein családi ügyekben volt Szebenben s áttutott ugyan Kolozsvárra, de a nélkül, hogy másokkal érintkezett volna azokon kívül, a kiknek hatáskörükben állott Erdély bangulatáról a kormányt értesíteni.

— A magyar földhitelintézet alapítói nov. 20-dikán kezdék el üléseseiket, és 22-én folytaták az eddigi tudósításokból láthatólag. Az első ülésen a tisztviselők megválasztása felett folyt a vita, mely a titkári állomás létesítésének indítványa miatt hosszak és meddő volt; a végén abban állapodtak meg, hogy Csengeri ideiglenesen veszi át a titkári teendőit, míg az intézet végképp szervezve lesz. Az elnök, a jogtanácsos és az intéző bizottmányi tagok megválasztása 22-dikén történt meg, mit megelőzőleg Lónyai Menyhért az alapszabályok alapján indítvány tesz a felügyelő bizottság, rendező bizottság stb. teendőiről, melyek egyhangulag elfogadtatnak; 23-án a választottak névsorát felolvassák, s ezzel a közgyűlés eloszlik. A mint ugyancsak a pesti lapok hozzák, 23-án fognak gyűlést tartani az erdélyi vasut kérdésében.

— Az erdélyi vasuti állandó bizottság ülését is hozák a tegnap esti lapok. Gróf Károlyi György ő nmltu üdvözölte a testvérháza bizottságait, s mondá, hogy tanácskozásuk célja a különböző bizottságoknak a vasutügyben tett lépéseit tudomásra juttatni, s ehezkepest intézkedni. Ezután az ő Felségéhez küldött hármias bizottság jelentése olvastatott fel. Jegyzőkönyvolvasás után a bizottságok felzósítottak a pénzemberekkel egyezkedések eredményének előadására. Erre gróf Toldalagi Ferenc ő mltu tüzetes jelentést tett, melyben ezen vasutügyének történeti phasisait előadva, elismerését mondá a gazd. egylet kiküldött bizottságának erkölcsi támogatásait. Bemutatta egyzersamind a berlini „Cultur Verein“-nali egyezkedési pontokat, s fölkerde az összes jelenlévők s jelesen a pesti bizottmány támogatását. Az erdélyi bizottságok esatlakoztak e felhíváshoz, a pesti állandó bizottság szintén, de azon hozzáadással, miképp: támogatását csak oly tárgyra terjesztheti ki, melyet tökéletesen ismer. Felkerendőnek hiszi tehát elnök ő exeljab, hogy e feladat megoldására szükséges alkalmat a bizottságok permanentiába tétele által idézze elő. Ez indítvány határozat alá emeltetett. Az erdélyiek felkértek, hogy keblükől néhány tagot válasszanak, kik a központon maradva lehetővé tegyék, hogy gróf Károlyi annak idejében az e tárgykörül érdemleges tanácskozásra a gyűlést összehívassa.

— A Prágában megjelenő „Politik“ ezen cím alatt: „Megégyezés vagy majorizálás“ egy vezércikket intéz a „Donau Zeitung“ ellen, min: a mely minap azt constaltá, hogy Magyarország a kiegyezkedés ügyében vele (t. i. a „Donau Zeitung“-gal) nem akar értekezni. „Ha a „Donau Zeitung nem tudja — ugymond a prágai lap — hogy miért nem akar vele a magyar journalistika értekezésekké bocsátkozni, jusszon eszébe, hogy ő mondta ki először a jogvesztés elméletét, ő vont ki az elméletből Magyarországra nézve egy egész álló éven át közölgő következtetéseket. Igaz, hogy a „Donau Zeitung“ ma már elismeri az 1848 ki törvények jogos alapját; minthogy azonban e lap még nem változtatta szerkesztőségét, mifele biztosítékot nyujtat Magyarországának arra nézve, hogy elveinek megváltoztatása őszinte? A „D. Zeitung“ — hogy csak egyet említsünk — még mind nem akarja elismerni az erdélyi unio elvét, mert még mind csak egyoldalú octroyálásokat javasol Erdély részére, melyek azon elvvel össze nem férnek. A „Donauzeitung“ a vajdaságot is ujra fel akarja állítani — a nélkül, hogy a pesti országgyűlést megkérdézné; szóval, a „D. Ztg.“ még folyvást octroyálni akar: oly vágy, melyet az 1848-diki törvényekkel s általában az egész magyar alkotmánnyal oly kevésbé lehet összeegyeztetni, mint a vizet a tüzzel. Ezután az osztrák független sajtóhoz fordul a „Politik“ s

figyelmezteti, miképpen lehetséges a kiegyezkedés Magyarországgal. „Magyarország — ugymond — miképp tavalyi országgyűlési felirataiban tünepélyesen kijelentette, kész a birodalom közös ügyeit illető tanácskozásban részt venni, de nem akar belépni, s nem is léphet be valami központi parlamentbe. Ily parlamentben minden követ az egész népet és birodalmat képviseli, Magyarország azonban maga és csak magát akarja képviselni, nem akarja magát nem-magyar által képviseltetni.“

— A t. cz. közönség tájékozásaul s már is előfordult kellemetlen félreértések és fölcsérélések kikerülése végett szükségesnek tartom tisztelettel kinyilatkoztatni, hogy itt helyben Demjén János czég alatti papirkereskedéssel, ugy Demjén testvérek cím alatt ujonnan nyitott könyv- és papirkereskedéssel Nagy-E nyeden czégem semminemű összeköttetésben nincs, ennélfogva engem illető becses levelezések, küldemények, vagy megrendelések egyenesen hozzám intézendők Demjén László könyvárus cím alatt Kolozsvárra.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, nov. 15. A Manchesterben lakó görögök meetinget tartottak, melyben elhatározták, hogy az ideiglenes kormányhoz emlékiratot intéznek, s a megtörtént változásokhoz és hazájuk ujjaszületéséhez szerencsét kívánnak; az angol sajtónak s a görög ügy jóakórának köszönetet nyilváníttak a tanúsított rokonszenvert. A Londonban tartózkodó görögök is kijelentették, bizottmányuk elnöke által, hálás köszönetüket az angol sajtó iránt.

FRANCIAORSZÁG. Páris, nov. 18. Itt most untalan felfedezett és fel nem fedezett összeköttésekről beszélnek. E hírek nagyobb része szembetűnőleg magán hordja a valótlanság bélyegét; annyi azonban tény, hogy több egyent elfogtak, a mint mondják, 44-et. A tanulók is elkezdettek újból zavarogni. Rayer tanár, a császárné házi orvosa, a ki az eddigi gyakorlat ellenére az államkormány által neveztetett ki s nem a tanárok által választott az orvosi kar dékánjává, tegnap kezdete meg előadásait, az orvosi tanodában. Azaz, hogy megkezdette volna, de megnyitó beszédét sem mondhatta el, mert a hallgatóság, a mely a tanárt már beléptekor piszszegéssel és lábsurlással fogadta, fokontint nagyobbodó lármát ütött s különféle csinatlanságokat követett el. Végre midőn a zavargás következtében a császár mellszobrára inogni kezdett s a tanárnak kellett azt megóvni a végzetes ledőléstől: valóságos pokoli zaj tört ki. E közben rendőri segély érkezett; az ajtót bezárták, hogy több esendzavar ne ne foladjék; a ben levő diákok és rendőrgyűzők közt ütlegezésre került a dolog; lett sok vörös fő, sőt egy rendőrgyűző, a mint mondják, meg is halt. Néhány tanuló elfogtak, a termet kitirítették és bezárták. Hir szerint ma hasonló jelenetek történtek a jogászok tantermében.

OLASZORSZÁG. Turin, nov. 20. A „Discussione“ szerint a régi többség és a balközép követeli közt értekezletet szándékoznak létrehozni, hogy kísérlet tétessék a kibékítésre.

A kamarának Ratazzi ellen intézett támadásai már elkezdődtek. Buoncompagni, mint a többség vezére, interpellálta a ministeriumot: Miért nem akadályozta kellő idejében Garibaldi fegyverkezését? Miért nem hívta össze az országgyűlést rögtön az aspromonte nap után, miért késett a kibocsátással s tartotta fen oly soká az ostromállapotot? Miért követte politikájában feltétlenül Franciaországot s mellőzte Angliát? Buoncompagni azzal a kijelentéssel végezte beszédét, hogy a ministeriumnak nincs kellő tekintélye az országban s nem képviseli a többséget. Mordini (baloldal) a képviselők elfogatását törvénytelennek nyilváníttotta, valamint a ministerium lekötözését feltétlenül szükségesnek Olaszország javára. A vita nincs bevégezve; valószínűleg több napot fog igénybe venni.

A turini kabinet már válaszolt Drouyn de Lhuys jegyzékére. A válaszjegyzékben ki van mondva, hogy az olaszok tünepélyes kívánata és akaratát folyvást Rómára van irányozva, és hogy Olaszországban nem lesz nyugalom, a mig fővárosát vissza nem kapja. Ki van fejezve továbbá a remény, hogy Franciaország a pápa függetlenségének Olaszország akaratával leendő kibékítésére intézett törekvésektől nem fogja gyámolítását megtagadni. Végül hozzá teszi a válaszjegyzék, hogy éppen a Franciaország által hirdett békitő politika hozná magával, hogy előmozdítassék a kibékülés nagy műve, a melynek Victor Emanuel vezetése alatt kell sikerre jutni. E válaszjegyzéknek Nigra lovag nov. 16-án nyujtotta át Drouyn de Lhuys urnak.

Rómából írják, hogy a pater-filérekek 1859-i november 18-ától 1862-i octoberig az örök városba befolyt összege 5.150.000 tallérta megy.

NÉMETORSZÁG. Kassel, nov. 19. A Stiernberg-ministerium ma délután megkapta elbocsátatását. Az új kabinet alakulásáról még eddig csak hírek keringenek. Holnap a rendi gyűlés elnapolását várják.

Lüder rendi gyűlési tag következők táviratott Garibaldinak Spezziaába: „A nagy Garibaldinak hessenkasseli barátai hódolatukat viszik neki, a midőn becses egészsége iránt tudakozódnak.“ Erre Pisából a következő válasz érkezett: „Uram! Garibaldi megbizott engem, hogy köszönetet nyilvánítsam önnek és barátainak, iránta tanúsított részvételért, s megmondjam önnek, hogy ő a jó német népet szívvel szereti. A tábornok tudja, hogy ha a kormányok gyűlölnek is egymást, a népek mindig szeretettel viseltettek egymás iránt. Garibaldi tábornok régóta ismeri és csodálja a derék hess nép bátor erőfeszítéseit a szabadsáért. A tábornok egészsége jelentékenyül javult s felgyógyulása többé nem kétséges.“ Garibaldi által sajátkezűleg aláírva.

Kassel, nov. 20. Az országgyűlési bizottság felhívása következtében ma rendkívüli ülés tartatott, a melyben a rendi ülés a választó fejedelem rendeletéből Shüler országgyűlési biztos által, határozatlan időre elnapolattott.

OROSZ- és LENGYELORSZÁG. Sz. Pétervár, nov. 20. Boudberg báró párisi követé, Oubril ur berlini követé és teljhatalmu ministerré neveztették ki.

Varsó, nov. 17. A „Botschafter“-nek írják: Nemesak hogy itt a fővárosban ismét aggasztó fokig emelkedett a kedélyek forrongása, hanem azok a tudósítások is, a melyeket a kormány vidékről kap, alig engednek kétkedni, hogy általános felkelés van készülöben. Itt a fővárosban a Felkner meggyilkoltatása éppen nem egyedüli eset; majd minden éjjel esnek orosz rendőrgyöngök és orosz tisztek a nép dübének áldozatul; csak hogy hulláik legtöbbször a Visztula hajjai közé tűnnek el. Általánosán tudva van, hogy összeesküvés létezik, a melynek szálai Orosz-Lengyelországból Posenbe ágaznak át; és a kormány éppen az öt mindenfelől környező veszterhes lég nyomása alatt éri erejét lankadni. Konstantin nagyherceg minden reményeit megbiúsulni látja, éri, hogy lábai alatt inog a föld, s igen sürgetőleg kéri visszahívását. Sok tekintélyes egyén hagyja el a fővárost, habár úgy látszik, hogy az összeesküdők terve nem az, hogy a kétségtelenül bekövetkező kitörés Varsóban kezdődjék.

Ugyanannan a „France“-t következőleg értesítik: Felkner gyilkosai még nincsenek felfedezve. A meggyilkoltat megfáltaták oráját és erszényét; gyilkosai csak az állítólag igen fontos iratokat vitték el. Az esemény óta az elővigyázati rendszabályok kettőztetve vannak. A nagyherceg és Wielopolszky palotái gondosan be vannak zárva s minden bejáratnál őrség. A nagyherceg megy Pétervárra.

TÜRKORSZÁG. Konstantinápoly, nov. 15. A pénzügyminisiterium nagy sikkasztások fedeztettek fel. A szultán egészségeről terjesztett álhírekért mintegy 70 egyént

fogtak el. Mivel a montenegróiak, állítólag az orosz konzul által bízattva, ellenszegültek az őrházak építésének, egy hadosztály parancsot kapott, hogy Montenegroban maradjon. Az itteni görög követség első tolmácsa, Otto királylyal váltott levelezéseért elbocsátatták. A szultán összes kamaráit elbocsátotta s hadmegédekkel pótolta helyüket.

AMERIKA. Uj-York, nov. 8. McClellan folytatja előnyomulását. A déliek hadseregének állomásától és mozdulatairól semmi sincs tudva. Az egyesületi csapatok Warrentont és Manassas minden bejáratát megszállva tartják. Az összeírási rendelet, a mely 18-tól 45 évesig minden férfit katonaszkolára kötelez, a déli államokban felette népszerűtlen, sőt gyűlölt. Az illinois-i választásoknál a demokraták győztek.

Ujabbak. Kassel, nov. 21. A mai „Kass. Ztg.“ írja: Az elbocsátott miniszterek még csak néhány napig fogják vinni a folyó ügyeket; miután alkotmányos kötelezettségeiknek egész súlyát kellene hordozniok s visszalépések indoka, a kormányzati ügyek hosszabb ideig vitelevél nem egyeznék.

Turin, nov. 21. A „Discussione“ egy vezércikkében meggyőződését nyilvánítja, hogy a kamara, arra az esetre, ha Ratazzi ellen bizalmatlanságot szavazna, fel fog oszlatlani. A képviselőházban folytatatik a vitakozás. Massari ellenzéki tag a jobb oldalon, élénk sajnálatát nyilvánítja a nápolyi tartományok állapota felett. A minisiterium mellett Boggio szólott. A főszavazás csak a jövő héten lesz. — Garibaldi sehébol ujabb

elkülönzések fejlettek ki, melyeknek vegybontása azt bizonyította, hogy a sebben olom van. Ugy vélekednek, hogy a golyó négy centimetryi mélyen van a lábszárcsontban. Vasárnap leend a végleges kísérlet a golyó kivételére.

Turin, nov. 22. A képviselőház mai ülésében Boggio azt a hiedelmét fejezte ki, hogy a külügyi helyzet nehézségei, a kamarának Cavour által előidézett ama határozatából származnak, a mely Romát az olasz királyság fővárosának nyilvánította. E határozat ébresztette fel a türelmetlenséget s okozott a következő kormányoknak nehézségeket Boggio oly határozatot indítványoz, a mely a kiegyenlítés útját a mostani minisiterium átalakítása által parlamentarisan alapon ne zárja el.

Uj-York, nov. 10. McClellan a potomaci hadtest parancsnoksága alól felmentetett s Burnside által váltattott fel. E miatt a hadseregben és a nép közt is nagy izgatottság uralkodik. Hírek szárnyalnak, hogy az egyesült államok kabinetjében módosítás fogna történni.

Távíratok tudósítás a bécsi börzéről

November 24-én: Nemzeti kölcsön 82.80. 5%, Metalliques 71.50. Bank-részvény 789.—. Hitel-részvény 221.40. Váltó Londonra 121.90. Ezüst 121.25. Arany 5.82.

November 22-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 72.—. Erdélyi 69.—.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

Alolirt gépgyárnak van szerencsége a t. cz. gazda-közönségnek tisztelettel jelenteni, miszerint gazdasági gépeinek bizományi raktárát, mely ezelőtt **Nagy-Váradon KANITZ A. és M.** uraknál létezett, **J. B. SCHWARTZ** hites alkusz urnak **Nagy-váradon Zöldfa-utczába átaladta**, ki is mindenféle gazdasági gépekre s eszközökre a megrendeléseket elfogadja és azokat gyári áron pontosan szállítja. — **Vidats István** gépgyára: (741) (1—3) **VIDATS és JANKÓ.**

(740)

(1—3)

DEMJÉN LÁSZLÓ

bel- és külirodalmi KÖNYV-, MŰ- és HANGJEEY kereskedése;

minden bel- és külföldi hírlapot és folyóiratot szintugy helyben, mint vidékre gyorsan szállit. **Az irodalom legujabb termékeit** készen tartja, s bővebb megtekintés végett házhoz is küldi, s a megrendeléseket gyorsan eszközli.

Van szerencsém továbbá figyelmeztetni a t. cz. közönséget, hogy mai naptól kezdve

HANGJEGY-KÖLCSÖNTÁRT

nyitottam, melynélfogva minden nálam található legujabb hangjegy darabonként 2 kr. napi díjért kölcsön kivehető s tetszés szerént cserélhető.

Kolozsvártt, nov. 20. 1862.

DEMJÉN LÁSZLÓ.

(739)

ELADÓ HÁZ.

(2—2)

A 245 sz. alatti ház, tyukszerutca Maros-Vásárhelytt, szabadkézből eladó.

Értekezhetni t. Benkő József ügyvéd, és t. Kááli Nagy Ferencz uraknál M.-Vásárhelytt.

(737)

(3—3)

Tized valósitási ügyben

Ns. Kolozsmegyében tized valósitási ügynökségünk helyettesítésit tekintetes Potyó Béla ur M. N. Zsomboron sziveskedvén elvalolni ezen tárgyban ha még lennének utálagos utasítások a földbirtokos urak részéről egyenesen fenn nevezett urhoz intézhetnek.

Kolozsvártt, nov. 15-kén, 1862.

NURIDSÁN TESTVÉREK

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvártt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelytt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelytt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön

kapható:

ERDÉLYI ORSZ. MUZ.-EGL. NAPTÁRA

az 1863-dik évre.

A muzeum egylet tagjainak névsorával.

Kiadja az erd. orsz. muzeum egylet igazgató választmánya.

Ára 40 kr. o. ért.

Nyomatott az ev. ref. fűtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

Erdélyi képes naptár 1863-dik évre.

Különös tekintettel a vásárok hibátlan kiadására.

Ára csak 25 kr. oszt. ért.

Gombostű Naptár.

Hölgyek számára 1863 évre. Ára 1 frt. 40.

Emich Gusztáv nagy képes Naptára. Szerkeszték Szokoly Viktor és Vadnay Károly ára 1 frt. 40 kr.
Magyar és Erdélyországi családi képes Naptár. „ — ft. 80 kr.
Kertészgazdasági képes Naptár, szerkesztik B. Nyári Gyula és Girókuti P. Ferencz 1 frt. — kr.
Bucsanszky nagy képes Naptára. „ — ft. 42 kr.
Protestáns képes Naptár. Szerkesztette Dr. Ballagi Mór. „ 40 kr.
Az Ország Tükre képes Naptár évkönyv. Szerkesztette Balázs Sándor. 1 frt. 20 kr.
Garobonczyás Diák Naptára. Számos alkalmi és alkalmatlan képpel és képtelenséggel. „ — „ 80 kr.
Kiofelhauser Naptára. „ — „ 80 kr.
Bolond Miska Naptára. „ — „ 80 kr.
Kakas Márton Naptára. „ — „ 80 kr.

Kossuth Levelei

a magyar szabadságharcz

karvezéireivel 1848—49. Közli Mészáros Károly. Ára 1 forint.

Garibaldi emlékiratai.

DUMAS SÁNDOR után francziából Kassay Adolf. Ára 2 frt.

MAGYAR ROMÁN-NYELVTAN

A románul tanulók számára. Szerkesztette Fekete János (Negrutiu) balászfalvi göröggegyesült érseki székesegyház korlátnok kanonok. Második, átdolgozott kiadás. Ára 1 frt. 20 kr. oszt. értékben.

Az erdélyi muzeum-egylet év-könyvei. Szerkesztette Brassai Sámuel m. h. i. 1861. 4-r. (VI. 158 lap) a három füzet 1 frt. 70 kr.

„ II-dik kötet I-ső füzet 1862. 4-rét 80 lap. Ára 80 kr.

Erdélyi történelmi adatok. Szerkeszté és kiadja gróf Mikó Imre, 4 kötet 1855—1862 n. 8-rét (XXXI, 368. IV, 400. II, 357. XIV, 373 lap) a négy kötet ára 6 frt. 80 kr.

Csik, Gyergyó és Kászón multja és jelene, általános és részletes osztályokban. Három földábrával és egy másolatú táblával. 1853. 8-rét 258 lap 1 ft.

(738)

(3—3)

Hirdetés.

Kolozsvárhoz 4, Szamosujvárhoz 2 óra távolságra fekvő, 800 hold szántó és kaszáló földbirtok, jó karban levő lak- és gazdasági épületekkel, regálékkal együtt 1863-dik év április 24-kétől számítva 6 évre haszonbérbe kiadó. Értekezhetni Kolozsvártt szentgyörgy-utczában 467 szám alatt, ügyvéd Sebenél.